

"MUSEUMSFORTÆLLINGER" på Kvindemuseet 25. januar 2017

Onsdag den 25. januar kl. 19-21. Kom og oplev nye spændende fortællere og hør historier, du aldrig har hørt før! Aftenens "museumsfortællere" er: CONNIE ANETTE NORDHOLT, JEANNETTE COLD, MARIA ARIANFAR, EJNER NIELSEN, PEDER STOUGAARD

Min Ide fra Kvindemuseet.

I sept. 2016 var der en udstilling af Pernille Kaab med kjoler syet i lagenlærred en fra hvert årti, hvor man samtidig så et foto af en kvinde fra den tid. Her tænkte jeg på alt det, min mor havde syet igennem sit liv.

En anden ledetråd var en dukke, som har været min mors, som hun har syet tøj til som barn. Mit emne til Museumsfortælling blev:

”Min mors tre liv set i lyset af beklædning og syning.”

På sine ældre dage, når min mor talte om sit liv, sagde hun, at hun havde haft tre liv. Det første liv var et eventyr for os og vore kammerater. Det handlede om hendes barndom og ungdom, som vi ofte bønfuldt hende om at fortælle igen og igen og om hun ikke ville skrive det ned, så vi kunne huske det og fortælle det til vore børn engang. Det gjorde hun, da hun flyttede tilbage til København til Kartoffelrækkerne - Høyensgade 36, jeg tror i 1960/61.

Hun havde en brun stilebog, som hun skrev i. Men hun gemte den, og sagde, at vi først måtte læse den, når hun var død. Hvilken gave, da vi kom til at læse i den. Birgits datter Ina, der er grafisk designer lavede layout, vi fandt fotos, og bogen blev en realitet.

Her har jeg hentet det meste stof til det første liv, der slutter, da vi flyttede til Randers. Når jeg spurgte, hvor langt hun ville skrive til, svarede min mor, at det blev for tungt at skrive om Randers og fars død, og senere om vores tre familier, hvor der var skilsmisse hos alle tre. Georg har skrevet vor slægtsbog, hvor jeg også har hentet detaljer om mor, hendes far og mor og Agga.

Min mor Kirsten Clara Agga Amdrup blev født i 1906 i København. Hun var eneste barn og blev forkælet, fortalte hun.

Hendes far Georg Amdrup var indenfor flåden, sømand, grønlandsfarer og senere Viceadmiral. (1866 – 1947)

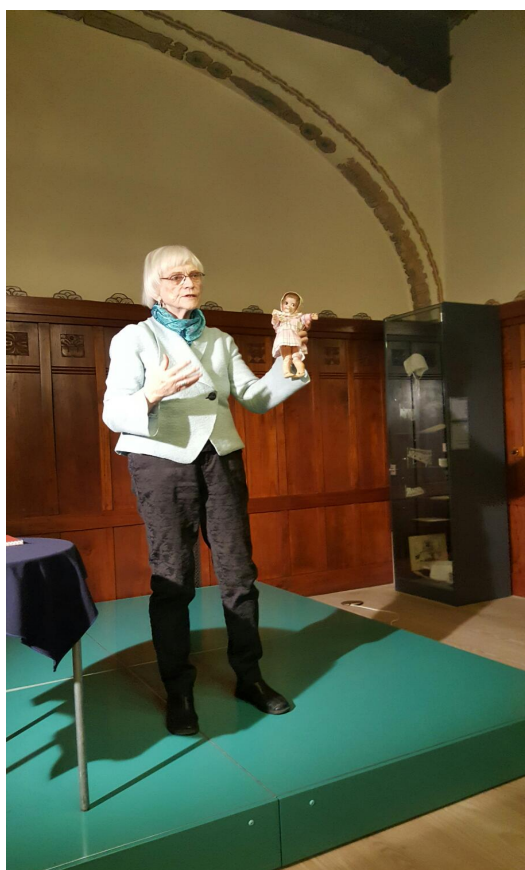
Hendes mor Alma Bloch (1883 – 1917) var datter af kunstmaler Carl Bloch . Alma døde som 34 årig, da min mor var 10 år. Hun var syg en tid inden da, og da min bedstefar ofte var til søs, flyttede hans søster Agga ind hos dem. Hun var den gang 50 år. Agga hed i virkeligheden Frederikke Kathrine Agga Amdrup, men hun brød sig ikke om sine to første navne. Vi fik først hendes navn at vide, da hun var død. Det blev Agga, der fik stor betydning for min mor, da hun voksede op. Derfor et par ord om hende. (1865 – 1952)

Da Agga var barn, gik hun på Frk. Bastians skole, der var en fransk skole i København. Den var oprettet af Sophie Richard (1840 – 1874), der var Georg Amdrups moster. Dagen efter Agga sluttede sin skole, blev hun ansat som lærerinde i fransk på skolen.

Efter nogle år rejste Agga til Amerika, hvor hun udgav sig som fransk guvernante og underviste rige sydstatsfamiliers børn i fransk. Når hun havde været der et stykke tid og tjent nogle penge, rejste hun videre i landet og fik en ny stilling som guvernante. Vi ved også, at hun var på rejse til Japan og Kina, men jeg ved ikke nærmere om det. Men hun var en berejst kvinde af den tid at være.

Agga blev den første kvindelige journalist på BT og skrev bogen ”Arnen og Amerika ” som udkom i 1914.

Da Agga kom hjem fra en af sine rejser, indlogerede hun sig på d’Angleterre, hvor hun var ekviperet i det mest moderne tøj. Når hun forlod hotellet, var der altid folk, der så måbende efter hende. Var det koldt, var hendes beklædning en Gorillapels og en stor sort hat med en fjer i. Det fortælles, at der en dag var et opløb på strøget i København, hvor flere mennesker gik efter en kvinde i bemærkelsesværdigt tøj. Det var Agga, som følte sig generet af det. Så hun så sit snit til at gå ind ad en dør i en bygning, op ad trappen over loftet og ned ad en bagtrappe. Det var vist Thea mors barnepige, der fortalte det.

Min mors første liv.

Om sig selv sagde min mor, at hun var født med en guldske i munden, forstået på den måde, at hun fik mange ting ”forærende” gennem sin opvækst i mødet med de mennesker hun mødte. Dels gennem det ”overklasseliv” hun var en del af i København og dels af tætte forbindelse til hendes barnepige Thea, og køkkenpigen Beth. Jeg husker, at da mor var flyttet til København, besøgte vi en eftermiddag Thea, der var meget gammel. Hun boede på en sidevej til Willemoesgade på Østerbro. Desværre kan jeg ikke huske detaljer fra selve mødet udover, kun at det var en mørk lejlighed. Men det, at mor opsøgte hende, var en trofasthed overfor en kvinde, der havde betydet meget for hende som barn. Min mor gik også i Frk. Bastians skole med fransk fra dag 1. Skolen lukkede i 8. klasse, så hun startede i ”Zahles højere læreranstalt”, som det hed dengang. Her gik hun kun et år, fordi hun

ikke trivedes – hun var enebarn og forkælet. (Jeg tænker, måske kunne der have været noget mobning.) Agga sørgede for, at mor fik privatundervisning i sprog. Jeg kan huske min mor sagde, at hun kunne tale engelsk til venstre, tyske til højre og fransk over bordet, hvilket jeg oplevede ved selv syn, engang vi havde udenlandske gæster i Lystrup.

Som barn havde min mor en leddedukke, som jeg har opbevaret siden hendes død. Kun enkelte gange, har vi haft dukken fremme, så børnebørnene kunne se og lege lidt med den. Der er en hel kasse med tøj, sko, strømper mv. Det meste af tøjet har min mor syet meget sirligt og efter datidens mode, eks. en **brun velourfrakke med muffe og hat, undertøj, nattøj og mange hvide kjoler**. Min mor har været omkring 12 år på det tidspunkt.

Som 15 år blev hun konfirmeret. Hun **syede sin egen konfirmationskjole**, ”en hvid atlas sæk med et bælte i livet” som hun dagen efter sprættede op og syede om til en balkjole, da det var ballernes tid. I det hele taget **syede hun meget af sit tøj på det tidspunkt**.

Som 18 årig blev min mor sin fars ledsager, når han i kraft af sin stilling i søværnet skulle til officielle middage eller flådebesøg. Her kunne min mor fortælle mange historier fra. Eks., at de blev hentet i chalup, og når de nåede skibene gjaldede kommandoråbene og et æreskompagni stod ret, når min mor og hendes far/min bedstefar kom. Her fik min mor brug for sine sprogkundskaber. Hvis en officer var blevet interesseret i en af kvinderne, var det kutyme, at matrosen gav sin flamme et matroshattebånd, der skulle bindes som strømpebånd. Det syntes min mor var for dristigt, så hun fik det som halsbånd.

Da Birgit og jeg i gymnasietiden sad om tebordet med vor skolekammerater, kunne vi af og til få mor til at tage en rød metaldåse frem, som jeg stadig har, hvor hun havde gemt de matroshattebånd, hun havde fået. Der var vel en ti stykker. Enkelte af matroshattebåndene kunne hun godt huske matrosen på. For os var det dengang en helt uvirkelig historie.

Agga tog min mor med til Paris flere gange – sørgede for privatlærer til fransk, den tid de var der. De **ekviperede sig i de bedste forretninger**. De rejste også til Prag, Wien, Budapest og Tyskland. Mor skulle se noget af verden.

På et tidspunkt syntes min mor, ”At hun havde fået nok af kagen” Tiden var kommet til, at hun skulle have en uddannelse. Hun ville gerne være jordmoder, har hun senere fortalt, men det blev det ikke. Hun valgte i stedet for, at blive modist – **sy hatte og få sin egen forretning bagefter**.

Mor var 21 år, da Agga skaffede hende en lærerplads i Mimose i København. Der var 6 – 7 piger, der sad om et bord med direkticen for bordenden og som underviste og overvågede dem. Her blev min mors sociale bevidsthed vagt i mødet med disse piger, siger hun. De spurgte, hvad hendes far lavede, sømand sagde hun. Et år efter så de et billede af min bedstefar, som min mor afslørede var hendes far. De levede meget med i, hvad min mor foretog sig især i weekends, hvor hun ofte var til selskab. Da hun skulle til hofbal, fulgte de intenst med. Da hun forlod denne lærerplads, inviterede hun pigerne til fin middag hjemme hos sig. Det blev en stor succes, fortalte hun. Senere kom hun i lære hos Hartz på strøget i København og senere igen til Paris hos Magritte et Leonie’s – det allerfineste sted.

Da min mor var i Paris, skrev hendes veninde Mildred til hende, om hun kunne vise hende og to unge læger Paris på 6. timer. Det ville hun gerne. I sit stilehæfte skriver hun, at hun var iført en ny **sort spadseredragt, gul bluse. og en stor sort hat**, som hun fik lov til at lave på systuen. De skulle

videre til Menton, og spurgte, om hun kunne følge efter. Hun fik fri i 14 dage og fik lov af sin far i Danmark. .

I Menton blev hun og den ene unge læge Sigurd Cold forelsket i hinanden – min far.

Han var tuberkuloselæge, og var selv blevet smittet, men var nu rask.

Det var lige **blevet moderne med Stranddragt**. En dragt ud i et med lange vide bukser og korte ærmer, bælte og et tørklæde om halsen. Den nåede min mor lige at sy. Den er helt moderne i dag. Hun sagde, at min far syntes, hun så smart ud i sin stranddragt

De giftede sig, hvor min mor var i **sølvlamme kjole med lange ærmer og langt slæb og slør** og hvide kalaer. Senere farvede hun kjolen, og fik slæbet væk, så den kunne genbruges.

Min mors andet liv.

Min far og mor fik tre børn, hvor meget af **vort tøj blev syet af min mor**.

Da vi boede i Lyngby på Rolighedsvej, hvor min far var læge, er min største erindring om tøj, når vi **arvede kjoler fra vore halvkusiner** Benedikte og Marianne Hjejle, der var nogle år ældre end os.

Jeg husker især at Birgit og jeg fik nogle ternede vævende kjoler med korte ærmer og senere en lyseblå og lyserød organza kjole. Vi følte os meget fine.

Min far blev senere overlæge i Randers, hvor vi flyttede til tidligt i 1944, nærmere betegnet Egholmsvej 13 i Dronningborg, en forstad til Randers.

Jeg husker tydeligt, da min søster og jeg skulle skifte skole til 2 og 3 klasse i Dronningborg skole. Min mor havde syet to **prinsessefrakker i pepitaternet mørkeblå og hvidt stof** med knapper foran i to rækker. Vi havde også nye blå hatte på. Jeg husker det tydeligt, hvor meget der blev stirret på os - sådan to københavnerbørn. Det var en forstadsskole med børn fra oplandet. Men det blev ok. Under krigen og lige efter var det svært at få tøj, men min **mor arvede kjoler fra lægefruerne** hun kendte, og syede dem om til os.

Min mor fik også sin fars aflagte uniformsjakker og syede dem om til **matrosdragter** til os alle tre. Vi fulgte med tiden.

Min mor cyklede på min fars cykel, når hun skulle på indkøb. **Hun cyklede med overall og tørklæde om hovedet**. Naboerne gik kun ud med spadseredragt og hat, så i begyndelsen så de lidt stift på hende. Men når fru Cold kunne klæde sig, som hun gjorde, kunne de også slappe lidt af, så hatten blev hjemme.

Til **min konfirmation** blev min kjole selvfølgelig også lavet af min mor, og siden farvet og syet om. Til min ” **Anden dagstøjet**” syede min mor min første spadseredragt med nederdel og jakke i mørklilla stof og en hat, som jeg tror hun selv lavede. Jeg så hende ikke lave den, men ginen dertil, havde vi på loftet.

Min fornemmelse er, at jeg ikke have den dragt på mange gange. Den var for fin og uegnet til alt det, vi ellers foretog os. Jeg mener også, at Birgit fik en spadseredragt, i min erindring var den grøn.

Da jeg var **spejder**, var der en konkurrence, hvor man skulle lave et scenarie med små figurer, der repræsenterede spejder og Danmark. Vi lavede dem ud af **piberensere og syede rigtig tøj** til dem. Her var min mor igen involveret. Jeg fandt to af dem i min syæske. (67 år siden)

Da **Agga blev** ældre flyttede hun de sidste år til vort hus i Randers. Det er en historie for sig. Men hun gik hver dag en tur i nabolaget, iført sin **gorilla pels og hat**, til stor undren for naboerne. Men hun fik flere venner, der bød hende på te på hendes gåture til gensidig fornøjelse.

Til skolebatter i Gymnasiet havde man lange kjoler. De var ofte syet i taft, tyl og lignende stoffer. Men det havde vi ikke råd til. Så min mor købte **ternet bomuldsstof, og syede to flotte kjoler**, som vi ønskede dem. Agga syntes nu, at den slags bomuldskjoler var for simple. Men vi følte os meget fine i dem.

Det er på sin plads her på kvindemuseet at nævne, at min mors sociale indstilling levede i bedste velgående. I gymnasiet havde vi tebord hver eftermiddag med mor og de tilløbende venner. Her blev alt diskuteret. Under bordet lå bogen **”Kvindes naturlige overlegenhed”** som jævnligt blev taget frem. Forsiden var en nøgen kvinde, der på sin håndflade havde en lille mand stående.

Vi havde mange fester i huset, hvor vore kammerater selv tog drikkevarer med. Bla. var der festen **Fête de tête** – hvor min mor var stuepige med **hvid kappe, forklæde og i sort kjole**. Jeg var rokokodame, hvor mor syede en kyse og Birgit var haremsdame. For ikke at ødelægge gulvet dansede vi i strømpesokker, når de ægte tæpper var rullet sammen.

Da jeg gik i gymnasiet, jeg tror i 3. G, og hvor skolekammeraterne stadig kom, sagde en af dem Find en dag, at han gerne ville snakke med min mor. Hun var i køkkenet for at lave mad. Find kom fra oplandet Øster Tørslev og boede på et pensionat i Randers. Jeg sagde, at jeg godt vidste, hvad han ville spørge om, og jeg ville gå ud og spørge mor. Han ville gerne bo hos os i stedet for sit pensionat. Det syntes min mor var en god ide, så han flyttede ind. Det var starten på at have vore gymnasievenner boende. Senere kom Birgits og Georgs gymnasievenner og boede i Hotel Cold, som vi blev kaldt. Dels boede de der, og dels når der var besøg fra andre skoler eller lande, havde vi ofte nogle indkvarteret. (Sport – kor – mv.) Her trådte min mor også til, når noget **gik i stykker, skulle lappes eller sys om**.

Min mors tredje liv.

Da vi flyttede hjemmefra, fik vi altid hjælp til syning af det ene og det andet. Min mor flyttede tilbage til København i Kartoffelrækkerne i 1960.

Det tredje liv handler i denne sammenhæng om at blive **mormor og farmor**. Som vi fik børn drog hun på skift til os i flere uger, og hjalp til ved fødsler, når de voksne skulle på ferie uden børn, når der var fødselsdage med videre.

Igen tog min mor symaskinen frem, når vi ikke havde tid. **Gardiner skulle sys, strømper skulle stoppes, noget skulle lægges op / de korte kjoler – noget lægges ned**.

Da det blev **trompetbuksernes tid**, syede hun kiler i børnenes bukser, og når de blev smalle blev bukserne syet ind.

Jeg skulle på ferie til Grækenland med min mand og var gravid. **Graviditetsbadedragter** var dyre. Min svigermor havde en elastikbadedragt, jeg kunne passe med maven. Min mor købte gult bæk og bølge og syede en slags dække om badedragten. Den så helt pæn ud i tør tilstand. Men da jeg skulle bade flød ”dækkjolen” ovenpå. Det så helt vanvittigt ud som en gul kylling, der flød ovenpå vandet. Men vi fik os et stort grin.

På et tidspunkt var Mikkel engageret i Punkbevægelsen i Aarhus. I den anledning havde han i en genbrugsforretning fundet en gammel **rød postjakke**, som han var meget glad for. Han skrev forskellige ting på ryggen af jakken. Senere fortrød han alt det, der var skrevet på ryggen og spurgte, om der kunne sys en ny ryg på. I Aarhus fandt vi noget lignende rødt stof, hvor min mor sprættede op og fik syet en ny flot rød ryg i jakken.

Min mors **motto var ” hold kæft og betal,”** samt at være loyal overfor de tre familier og hjælpe med et par gummestøvler, når det kneb. Hvis hun ytrede sig for meget om ting eller adfærd, hun ikke syntes om, kunne det ende med, at vi ikke havde lyst til at se hende. Og så var det hende der tabte. Så hellere holde kæft. Jeg syntes dengang, at det var et mærkeligt slogan, men jeg må tage det i mig senere og sande, at det også er blevet mit.

Min mors egen yndlingsdragt med årene blev de **højhalsede strikkede kjoler** i forskellige farver. Det dækkede over, at ens hud blev lidt løsere i det, sagde hun. Som 81 år blev hun model. To plakater om Studenterrådets 75 år jubilæum blev lavet, hvor hun på det ene står med sin **røde strikkede kjole, sorte handsker, sorte støvler og stor sort hat ved siden af en stor motorcykel**. På den anden plakat sidder hun overskrævs på motorcyklen. På plakaterne står der ”Still going strong.” Det var Georgs søn Jacob, der var med i Studenterrådet, der fik ideen til plakaterne.

For at få motion og luft gik min mor om søerne hver dag. Når det var koldt i en slidt **fåreskindspels**. Når hun skulle købe ind, havde hun af og til et bælte om livet, så hun kunne fæstne sit indkøbsnet i bæltet, hvis hun havde meget at bære på. Hun syntes selv, at det var godt nok, indtil hun fik skæld ud af min broder, der en dag så hende gå i området. Sådan kunne hun ikke gå klædt. Hun skulle oppe sig lidt. Hun syntes ellers hun så godt ud. Hun havde styrke til at gå klædt i, hvad der passede hende, når det blot var funktionelt for hende. Min tanke går til Agga, der gjorde det samme

I de senere år i Høyensgade 36 i København spurgte jeg min mor, om der var noget hun kunne ønske sig eller ikke havde nået. Her sagde min mor, at hun jo havde prøvet alt, så der var ikke noget, hun kunne ønske sig af oplevelser. Hun kunne savne gamle venner som var døde og yngre venner, der var kommet i Randers, hvor vi så på matroshattebånd.

Efterskrift.

En af mine nærmeste skolekammerater Mads skrev i et brev til mig, da han havde fået bogen om min mor. ”Din mor havde humor og selverkendelse, snusfornuft, realitetssans og en nysgerrighed og livsappetit over for livet i det hele taget.” Han skriver også ” at min mors beretning er en ekstra dimension af livsklog erkendelse. Det er noget med at kunne ”opleve på langs” – forstå i nuet at fortiden og fremtiden kan være med hele tiden.” Tydeligere kan det ikke siges. Tak til Mads. Hun var optimist og kunne altid vende situationer, der var svære til noget brugbart for hende selv og for os.

Fra at vokse op med ”En sølvske i munden” til som farmor og mormor at ”holde kæft og betale” og fra at være klædt i sølvlamekjole som ung – til at gå med en slidt fåreskindspels med et bælte om, det var min mor.

Min mor nåede at blive oldemor til tre i familien Christel, Ena og Alma.

Min mor døde på hospitalet 88½ år gammel den 19. maj 1995.